(כה) לְרַחֵץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו (כו) * בְּדָבָרִים שֶׁאֵינָם מַשִּׁירִים שֵׂעָר מְעָרְבִים עִם דְּבָרִים הַמַּשִּׁירִים, ק מְרַדְכִּי שָׁם (פ"ד סי' שכה).
וּבִלְבַד (כז) שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָרֹב מִדָּבָר (ו) הַמַּשִּׁיר: י ק מֶתֶר (כח) * לְרַחֵץ יָדָיו (ז) בְּמֶרְסָן. הַגָּה: דְּגִבּוּל כְּלְאַחַר יָד שָׁרֵי. * וְאָסוּר (כט) לְרַחֵץ יָדָיו בְּמֶלַח (אגור (סי' תפו)), וְכָל שֶׁכֵּן בְּבוֹרִית שֶׁקּוֹרִין זַיי"ף בְּלָשׁוֹן אַשְׁכְּנַז (בנימין זאב סימן (רע"ח) [ר"ן]), אוֹ *בְּשֹׂאר חֵלֶב, (מ) שֶׁנִּמּוֹחַ עַל יָדָיו (ל) וְהָוֵי נוֹלָד (מרדכי פרק במה בהמה (סי' תלח) וסמ"ג (לאוין ס"ת, שרשי ומנהגי מלאכות) והגהות מיימוניות (דפוס קושטא) פרק כ"א (הכ"ג) וטור סימן שכ"ח):

בְּאֵר הֵיטֵב

ענין. וּמֶתֶר לִטְבֹּל לִקְרִיו כֵּיוָן דְּמִדְּרַבָּנָן הוּא. וּמוּמְר שְׁרֵי לִטְבֹּל בְּשַׁבָּת כֵּיוָן דְּאֵינוֹ מִדְּאוֹרַיְתָא, מְגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) עַיֵּן שָׁם שם: מ (ו) הַמַּשִּׁיר. וַדַּאי, כֵּן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם (כך: אות ג) וּבִשְׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (פכ"ב הי"ג): י (ז) בְּמֶרְסָן. מִשְׁמַע דְּלֹא כְּסִימָן שכ"ד סָעִיף ג' הָכָא נַמִּי אָסוּר, אוֹתָם בְּיָדִים הַבְּטֻבּוֹת, מְגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): (מ) שֶׁנִּמּוֹחַ. וּבִשְׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (כך: אות ג) כָּתַב דְּיֵשׁ מַתִּירִין, דַּדְוָקָא בָּרָד וְשֶׁלָּג שֶׁעוֹמְדִין לְמִשְׁקִין אָסוּר, עַיֵּן שָׁם שֶׁהַאֲרִיךְ. וְעַיֵּן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּצוֹנֵן וְכַנַּ"ל (ס"ק כא), אִם כֵּן נִכָּר דְּהוּא מִשּׁוּם טְבִילָה וּמִחֲזֵי כְּמִתַּקֵּן.
וְכָתְבוּ (טו) הָאַחֲרוֹנִים דְּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּמֻתָּר לִטְבֹּל לִקְרִיו, כֵּיוָן דְּנִתְבַּטֵּל הַתַּקָּנָה וּמֻתָּר בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה אֲפִלּוּ קֹדֶם טְבִילָה וְכַנַּ"ל בְּסִימָן פ"ח (ס"א), אִם כֵּן לֹא מִחֲזֵי כְּמִתַּקֵּן עַל יְדֵי הַטְּבִילָה. וְעַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אדם) דְּיֵשׁ מַחְמִירִין וְסוֹבְרִין דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין טְבִילַת קֶרִי לְשְׁאָר טֻמְאוֹת, א וּמִי שֶׁנּוֹהֵג לְהָקֵל אֵין לִמְחוֹת בְּיָדוֹ כִּי רֹב הָאַחֲרוֹנִים סוֹתְמִין לְהָקֵל בָּזֶה, וְעַל כָּל פָּנִים בְּנִטְמָא בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב גּוּפָא נִרְאֶה בְּוַדַּאי לְהַחְמִיר, וְכֵן נִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג לְהַחְמִיר, אַף דְּיִזְהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי סְחִיטָה דְּהוּא אִסּוּר גָּמוּר: מ (כה) לְרַחֵץ פָּנָיו יָדָיו וְכוּ'. הֵיינוּ (טז) אֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ זָקָן, (יז) וְהוּא הַדִּין שְׂעַר רֹאשׁוֹ, אַף שֶׁלֹּא יִסְחֹטֶם אַחַר רְחִיצָתוֹ: (כו) בְּדָבָרִים שֶׁאֵינָם מַשִּׁירִים שֵׂעָר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאֵינָם וַדַּאי מַשִּׁירִים, אַף דְּלִפְעָמִים הֵם גַּם כֵּן מַשִּׁירִים אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר, כֵּיוָן דְּהוּא אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לָזֶה אֶלָּא לְצַחְצַחַ עַצְמוֹ בְּלֵבַד, וְקָיְמָא לָן (שבת צה.) כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּדָבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן מֻתָּר: (כז) שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָרֹב. הַטַּעַם דְּאָז פְּסִיק רֵישָׁא הוּא וְאָסוּר מִשּׁוּם גּוֹזֵז אַף שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לִכְלֵי עַלְמָא: י (כח) לְרַחֵץ יָדָיו בְּמֶרְסָן. וְהוּא הַדִּין פָּנָיו אַף שֶׁיֵּשׁ לוֹ זָקָן, (יח) דְּמֶרְסָן הוּא דָּבָר שֶׁאֵין מַשִּׁיר שֵׂעָר, וּמֻתָּר לְשַׁפְשֵׁף בָּהֶן, וְרַק צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יַעֲרֹב מִתְּחִלָּה הַמֶּרְסָן בְּמַיִם מִשּׁוּם לִישָׁה, אֶלָּא יִקְחֵם בְּיָדָיו הַרְטֻבּוֹת מִמַּיִם, וְאַף דְּגַם בָּזֶה מִתְגַּבֵּב קְצָת מֶרְסָן בַּמַּיִם הַטְּפוּחוֹת שֶׁעַל יָדָיו אֵין לָחֹשׁ, דְּגִבּוּל כְּלְאַחַר יָד הוּא, וְזֶהוּ שְׁמָסֵּי"ם הָרַמְ"א. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לְגַבֵּל אֲפִלּוּ עַל יְדֵי שִׁנּוּי בְּשַׁבָּת, אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן הַמַּיִם מֵעֲרֶב שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן שכ"ד (ס"ג), מִכָּל מָקוֹם כָּאן שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן הַמַּיִם מַמָּשׁ עַל הַמֶּרְסָן אֶלָּא שֶׁלּוֹקְחוֹ בַּיָּדַיִם הָרְטֻבּוֹת מֻתָּר לְדִבְרֵי הַכֹּל: (כט) לְרַחֵץ יָדָיו בְּמֶלַח. הַטַּעַם כְּדִלְקַמָּה דְּעַל יְדֵי רְחִיצָתוֹ נָמַח הַמֶּלַח וְנוֹלָד דָּבָר חָדָשׁ וְדַמֵּי לְמִלְאכָה, אֲבָל לִרְחֹץ יָדָיו בְּמֵי מֶלַח שָׁרֵי לְכֵלִי עַלְמָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסִימָן ש"כ סָעִיף י"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לח), עַיֵּן שָׁם: (ל) וְהָוֵי נוֹלָד. וְדַמֵּי לִרְסוֹק שֶׁלֶג וּבָרָד שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּסִימָן ש"כ (ס"ט), שֶׁאָסוּר גַּם כֵּן מִטַּעַם זֶה. וְעַיֵּן בְּמֶגֵן אַבְרָהָם (סק"י יא) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם שִׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (כך: אות ג) בְּ[ב]שֵׁי"ש מַתִּירִין בָּזֶה, דְּסִבְרָא לְהוּ דְּמָה שֶׁאָסְרוּ חַז"ל (שבת נא:) לְרַסֵּק שֶׁלֶג וּבָרָד הוּא מִשּׁוּם גְּזֵרַת סְחִיטַת פֵּרוֹת הָעוֹמְדִין לְמַשְׁקִין, שֶׁאַף הַשֶּׁלֶג וּבָרָד לְמֵימֵיהֶם הֵם עוֹמְדִים, וְאִם כֵּן בְּרִית וּשְׁאָר חֶלֶב שֶׁאֵינָם עוֹמְדִים לְמַשְׁקִין מֻתָּר בַּמֶּה טוֹמְנִין (נ:) דְּמַשְׁמַע מִנָּה דְּהַסְּתָם מִשְׁנָה (נזיר שם) כּוֹלֵל אַף בְּנָתָר וְחוֹל, וְאִמְרִינַן בְּדַף פ"א (ע"ב) עֲלֵה דַּהֲלָכָה כְּסִתָם מִשְׁנָה הַזֹּאת, וְהָכָא לוֹ הָיָה לוֹמַר דְּהַבְּרִיְיתָא דְּאוֹסֶרֶת לְחַף בָּהֶן שְׁעוֹרוֹ סְבִירָא לָהּ כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּפְסִיק רֵישֵׁהּ הוּא. וְגַם מִפְּרוּשׁ הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל שָׁם (נ: ד"ה נימא) מַשְׁמַע דְּלִפְלִי מַאי דְּקָיְימָא לָן כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אַף בְּנָתָר וְחוֹל מֻתָּר לְחַף אֶת הַשְּׂעָר, וְכֵן בְּהַגָּהוֹת אַשֵּׁרִי (שם) כָּתַב שָׁם דְּמִדִּינָא מֻתָּר אַף בְּנָתָר וְחוֹל, וּמִכָּל מָקוֹם לְכִסּוּף כָּתַב שָׁם דְּקָשֶׁה הוּא (לְהַכְשִׁיר) [לְהַתִּיר], וְאוּלַי מִטַּעַם דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל הַנַּ"ל, **וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

י * **לְרַחֵץ יָדָיו בְּמֶרְסָן.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כח) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שֶׁלּוֹקְחִים בְּיָדִים הָרְטֻבּוֹת, וְהֵיינוּ אֲפִלּוּ אִם הֵם טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ. דְּכָל זֶה הוּא בִּכְלַל גִּבּוּל כְּלְאַחַר יָד]** כְּךְ כָּתַב הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק"י), וְאַף דְּהוּא מִסְתַּפֵּק גַּם בָּזֶה אִם יֵשׁ לְהַתִּיר לְדַעַת הָאוֹסְרִים לְעִיל בְּשִׁנּוּי, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהָקֵל עַל כָּל פָּנִים בְּאֹפֶן זֶה, אַחֲרֵי דְּבַמִּרְדְּכִי (פ"ד סי' שכה) שֶׁהֵבִיאוֹ הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתב המרדכי) וְכֵן בְּלִבּוּשׁ הִתִּירוּ אֲפִלּוּ לְשָׁפְךְ מַעַט מַיִם עַל הַמֶּרְסָן שֶׁעַל יָדוֹ דְּגַם זֶה הוּא בִּכְלַל שִׁנּוּי גָּמוּר (ס"ק ג, האופה ס"ט) וְשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְהֵיינוּ אֲפִלּוּ הָיָה יָכוֹל לִטְבֹּל מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, עַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לָנוּ לִמְחוֹת בְּיַד הַנּוֹהֵג לְהָקֵל, וְכָל שֶׁכֵּן אִם נִטְמָא בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב גּוּפָא. וְיוֹתֵר נִרְאֶה לִי דְּאֲפִלּוּ הַגְּרַ"א הַנַּ"ל מוֹדֶה דְּהַבִּיא רְאָיָה מִדִּבְרֵי הַמְּגֵן אַבְרָהָם דְּלִעֵיל בְּסִימָן קכ"ח, לֹא הֵבִיא רַק לְרָאָיָה דְּאֵין חִלּוּק בֵּין טְבִילַת קֶרִי לְשְׁאָר טְבִילָה, אֲבָל לְעִנְיַן הַדִּין אִם נִטְמָא בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב גּוּפֵיהּ אֲפִלּוּ הָכִי מוֹדֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה כְּלָל, וּכְמוֹ דִּמְשַׁמַע בְּבֵאוּרֵי הַגְּרַ"א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קצ"ז (סק"י) עַיֵּן שָׁם, וְכֵן נִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג לְהַחְמִיר, אַךְ בְּכָל זֹאת יִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי סְחִיטָה. **וְדַע עוֹד דְּאִם הוּא טָהוֹר גָּמוּר וְרוֹצֶה לִטְבֹּל בְּשַׁבָּת בְּשַׁחֲרִית מִשּׁוּם תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, אֵין בָּזֶה מִשּׁוּם חֻשַּׁשׁ מִתְּקַן מִצַּד הַדִּין,** וְיִרְאֶה מִמֶּה שֶׁאָמְרוּ שָׁם בַּגְּמָרָא י"ט צָמוּד א' מִטְּבִילִין מִגֵּב לְגֵב וְעַיֵּן שָׁם בְּרָשִׁ"י (ד"ה עושה), וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת בְּסִימָן ת"ס (סק"א) מִשָּׁם הַכְּתָבִים (שער הכוונות דרושי קידוש ליל שבת ענין השלחן). **אַךְ לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב מָהֲרִי"ל** (שם) דְּיִקָּה נוֹהֲגוֹת הַנָּשִׁים שֶׁאֵינָן טוֹבְלוֹת שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּן מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ סְחִיטָה, **נִרְאֶה דְּגַם טְבִילָה כָּזוֹ יֵשׁ לְמַנְּעָן, וְדֵי לָנוּ בְּמַה שֶּׁאָנוּ מְקִלִּין לִטְבֹּל בְּשַׁבָּת הֵיכָא דְּהוּא צָרִיךְ לִטְבִילָה:**

ט * **בְּדָבָרִים שֶׁאֵינָם מַשִּׁירִים שֵׂעָר.** עַיֵּן בְּטוּר שֶׁצִּיֵּר הַרְבֵּה דְּבָרִים, וּמְקוֹרָם מֵהַגְּמָרָא (נ:), וְהוּא הַדִּין כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזֶה אִם הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאֵינוֹ מַשִּׁיר בְּוַדַּאי. **וְנִרְאֶה דְּכִמְיָנִים שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת טִבְעָם וְאוֹלֵי הֵם מַשִּׁירִים, בְּוַדַּאי יֵשׁ לֶאֱסֹר מִלִּרְחֹץ בָּהֶם. וְהִנֵּה הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק כ"ב** (ה"י-ג) **פָּרַשׁ כָּל הַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים שָׁם בַּגְּמָרָא לְהַתֵּר, וְלֹא הִזְכִּיר נָתָר וְחוֹל דְּגַם זֶה מְזֻכָּר שָׁם** (ע"א) **בַּגְּמָרָא בְּרֵישׁ הָסוֹגְיָא דְּלִרְבִּי שִׁמְעוֹן מֻתָּר,** וְכֵן בְּפֶרֶק א' מַהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"ח) הִזְכִּיר דְּמֻתָּר לִרְחֹץ יָדָיו בְּצֵפֶר הַפָּרוֹת, וְלֹא הִזְכִּיר גַּם כֵּן מֵאוּמָה מִנָּתָר וְחוֹל, **מִשְׁמַע דִּבְנָתָר וְחוֹל סְבִירָא לֵיהּ דְּאָסוּר, וְצָרִיךְ טַעַם.** וְעַיֵּן בְּלֶחֶם מִשְׁנֶה (פ"א שם) שֶׁתָּמַהּ גַּם כֵּן בָּזֶה, וְתַרַץ דְּסְבִירָא לֵיהּ לְהָרַמְבַּ"ם דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנָזִיר (מב.) דְּאָמַר דְּלֹא יָחַף רֹאשׁוֹ בְּאֲדָמָה סְבִירָא לֵיהּ דְּאַף נָתָר וְחוֹל אָסוּר דְּפְסִיק רֵישֵׁהּ הוּא, וּפְסַק כְּוָתֵיהּ מִשּׁוּם דְּשָׁם בְּנָזִיר מְפֹרָשׁ בְּגְמָרָא אֶת דְּבָרָיו. וּמַה דְּמַתִּירִין בְּכֵלִים אַף בְּנָתָר וְחוֹל כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן שכ"ג (ס"ט), וְכֵן אֵיתָא בְּהַדְיָא בְּרִי"ף (כג.) וּרְא"ש (פ"ד סי' ט) וְכָל הַפּוֹסְקִים, הַיְינוּ דְּכֵלִים לָא גָּרִיד כָּל כָּךְ וְלֹא הֲוֵי פְּסִיק רֵישֵׁהּ. **וְצָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל דְּשָׁבַר הָרַמְבַּ"ם סְתָמָא דְּגְמָרָא דְּפָרָק בַּמֶּה טוֹמְנִין** (נ:), **דְּמַשְׁמַע מִנָּהּ דְּהַסְּתָם מִשְׁנָה** (נזיר שם) כּוֹלֵל אַף בְּנָתָר וְחוֹל, וְאִמְרִינַן בְּדַף פ"א (ע"ב) עֲלֵה דַּהֲלָכָה כְּסִתָם מִשְׁנָה הַזֹּאת, וְהָכָא לוֹ הָיָה לוֹמַר דְּהַבְּרִיְיתָא דְּאוֹסֶרֶת לְחַף בָּהֶן שְׁעוֹרוֹ סְבִירָא לָהּ כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּפְסִיק רֵישֵׁהּ הוּא. וְגַם מִפְּרוּשׁ הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל שָׁם (נ: ד"ה נימא) מַשְׁמַע דְּלִפְלִי מַאי דְּקָיְימָא לָן כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אַף בְּנָתָר וְחוֹל מֻתָּר לְחַף אֶת הַשְּׂעָר, וְכֵן בְּהַגָּהוֹת אַשֵּׁרִי (שם) כָּתַב שָׁם דְּמִדִּינָא מֻתָּר אַף בְּנָתָר וְחוֹל, וּמִכָּל מָקוֹם לְכִסּוּף כָּתַב שָׁם דְּקָשֶׁה הוּא (לְהַכְשִׁיר) [לְהַתִּיר], וְאוּלַי מִטַּעַם דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל הַנַּ"ל, **וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

בְּאוּר הַלָּכָה

גּוּפָא, וּבָזֶה אֲפִלּוּ בְּשִׁבְלִילִת כֵּלִים מֻתָּר וְלֹא גָּזְרוּ בָּזֶה מִשּׁוּם דְּמֻחֲזֵי כְּמִתַּקֵּן וְכִדְאִיתָא בְּבֵיצָה י"ח (ע"א), וְלֹא יְהֵיהּ חָמוּר טָמֵא קֶרִי מִשְׁבִּילַת כֵּלִים דְּמֻתָּר. וְאָפְשָׁר לוֹמַר דְּשָׁם מִשּׁוּם דְּהָיָה גּוֹהֵג אֶצְלָם טָמֵא וְטָהֵרוּ וְהָיוּ זְהִירִין בְּטָהֳרָה, לָכֵךְ הִתִּירוּ לְהִטְבִּילָן וְלִהְשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּטָהֳרָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּהֵיוֹם, וּכְעֵין סְבָרָא זוֹ נִמְצָא בְּהַסּוֹפוֹת (שם) י"ח עַמּוּד ב' דְּבּוּר הַמַּתְחִיל כָּל, אֲבָל מִדִּבְרֵי הַגְּרַ"א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קצ"ז (סק"ה) בְּבֵאוּרוֹ מַשְׁמַע שֶׁאֵין מְחַלֵּק בָּזֶה. אִי נָמֵי דְּסוֹבֵר הַמְּגֵן אַבְרָהָם דְּשָׁם שְׁאנִי שֶׁכְּבָר נִטְמָא וְהִתִּירוּ לְהִטָּבִילוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְכָתְחִלָּה לְהִיוֹת טָמֵא וְלִסְמֹךְ עַל שֶׁלְּאַחַר כָּךְ יִהְיֶה מֻתָּר לִטְבֹּל לֹא, וּכְעֵין זֶה כָּתַב בְּהַסּוֹפוֹת (שם) דְּבּוּר הַמַּתְחִיל וְשָׁוִין וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וְיֵשׁ לְחַלֵּק. הֵיוֹצֵא מִדִּבְרֵינוּ לְעִנְיַן טְבִילַת קֶרִי, הַמְּגֵן אַבְרָהָם סוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ, דְּשָׁם כּוֹתֵב שֶׁהַמִּנְהָג לְהַחְמִיר בָּזֶה, וּפֹה הוּא מַקֵּל. וְדַעַת הַגְּרַ"א כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְּגֵן אַבְרָהָם לְעֵיל בְּסִימָן קכ"ח. וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים רַבּוּ עַל כָּךְ (סק"ה) וְהַשַּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁתַם וְהִסְכִּית לְהַקֵּל (ס"ק יב) וְהָעוֹלַת שַׁבָּת (ס"ק טו) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ה) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק יב) וְשַׁלְחָן (סי' ג, האופה ס"ט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְהֵיינוּ אֲפִלּוּ הָיָה יָכוֹל לִטְבֹּל מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, עַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לָנוּ לִמְחוֹת בְּיַד הַנּוֹהֵג לְהָקֵל, וְכָל שֶׁכֵּן אִם נִטְמָא בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב גּוּפָא. וְיוֹתֵר נִרְאֶה לִי דְּאֲפִלּוּ הַגְּרַ"א הַנַּ"ל מוֹדֶה דְּהַבִּיא רְאָיָה מִדִּבְרֵי הַמְּגֵן אַבְרָהָם דְּלִעֵיל בְּסִימָן קכ"ח, לֹא הֵבִיא רַק לְרָאָיָה דְּאֵין חִלּוּק בֵּין טְבִילַת קֶרִי לְשְׁאָר טְבִילָה, אֲבָל לְעִנְיַן הַדִּין אִם נִטְמָא בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב גּוּפֵיהּ אֲפִלּוּ הָכִי מוֹדֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה כְּלָל, וּכְמוֹ דִּמְשַׁמַע בְּבֵאוּרֵי הַגְּרַ"א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קצ"ז (סק"י) עַיֵּן שָׁם, וְכֵן נִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג לְהַחְמִיר, אַךְ בְּכָל זֹאת יִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי סְחִיטָה. **וְדַע עוֹד דְּאִם הוּא טָהוֹר גָּמוּר וְרוֹצֶה לִטְבֹּל בְּשַׁבָּת בְּשַׁחֲרִית מִשּׁוּם תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, אֵין בָּזֶה מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ מִתְּקַן מִצַּד הַדִּין,** וְיִרְאֶה מִמֶּה שֶׁאָמְרוּ שָׁם בַּגְּמָרָא י"ט צָמוּד א' מִטְּבִילִין מִגֵּב לְגֵב וְעַיֵּן שָׁם בְּרָשִׁ"י (ד"ה עושה), וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת בְּסִימָן ת"ס (סק"א) מִשָּׁם הַכְּתָבִים (שער הכוונות דרושי קידוש ליל שבת ענין השלחן). **אַךְ לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב מָהֲרִי"ל** (שם) דְּיִקָּה נוֹהֲגוֹת הַנָּשִׁים שֶׁאֵינָן טוֹבְלוֹת שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּן מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ סְחִיטָה, **נִרְאֶה דְּגַם טְבִילָה כָּזוֹ יֵשׁ לְמַנְּעָן, וְדֵי לָנוּ בְּמַה שֶּׁאָנוּ מְקִלִּין לִטְבֹּל בְּשַׁבָּת הֵיכָא דְּהוּא צָרִיךְ לִטְבִילָה:**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(טו) עוֹלַת שַׁבָּת (ס"ק טו) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ה) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק יב) וְשַׁלְחָן עָרוּךְ (שם ד"ה תוס' בד"ה ובמאי) דְּלִפְלִי מְנַחֵם (הגה"ט סק"ד), וְכֵן מַשְׁמַע בְּמַהֲרָשָׁ"א עַיֵּן שָׁם. (טז) עַצֵּי שִׁטִּים (סי' ג, האופה ס"ט): מ (מז) גְּמָרָא (נ:) וְכֵן כָּתַב בְּעוֹלַת שַׁבָּת (ס"ק יז): (יז) אַף דִּבְבֵי"ח (ס"ג) מִסְתַּפֵּק בְּשַׂעַר רֹאשׁוֹ, דְּאָפְשָׁר דִּנְשׁוּרוֹת מֵהֶר וְהָוֵי פְּסִיק רֵישָׁא, הָאַחֲרוֹנִים הַשִּׁיגוּ עָלָיו [הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"י) וּבְסֵפֶר דִּבְרֵי מַשְׁמַע מִן הַתּוֹסֶפְתָּא (בייצה פ"ד סי' י), וּמַה דָּנָקט יָדָיו אוֹרְחָא דְּמִלְּתָא כְּלִשּׁוֹן הַמָּרְדְּכִי (פ"ד סי' שכה):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"ז) הִתִּיר בשופי לטבול לבעל קרי. והתיר אף למומר ששב בתשובה, וכן כל אשה שצריכה לחזור ולטבול מחמת חומרא בעלמא. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"י) אסר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

יא רמָרְחָץ (לא) שֶׁפָּתְמוּ נִקְבָיו מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת (ט) (לב) רוֹחֵץ בּוֹ מִיָּד. שאֲבָל אִם לֹא סָתְמוּ נִקְבָיו, אַף עַל פִּי (לג) שֶׁמֵּאֲלָיו הוּחַם בְּשַׁבָּת צָרִיךְ לְהַמְתִּין לָעֶרֶב בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ, לְפִי שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן גֻּזָּרָה (לד) שֶׁמָּא יְחַתֶּה בַּגַּחָלִים: **יב** תאָסוּר לִכָּנֵס לְמָרְחָץ, (לה) אֲפִלּוּ לְהַזִּיעַ. (וְיֵשׁ אוֹמְרִים, דַּאֲפִלּוּ לַעֲבֹר בְּמָרְחָץ (לו) בְּמָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לְהַזִּיעַ אָסוּר) (רש״י (מ. ד״ה מתמצות וד״ה מטייל, ע״ז) וטור): **יג** אעִיר שֶׁיִּשְׂרָאֵל וְאֵינָם יְהוּדִים דָּרִים בָּהּ וְיֵשׁ בָּהּ מֶרְחָץ רוֹחֲצָת (לז) בְּשַׁבָּת, (לח) אִם רֹב אֵינָם יְהוּדִים, מֻתָּר לִרְחֹץ בָּהּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִיָּד, וְאִם רֹב יִשְׂרָאֵל (לט) אוֹ אֲפִלּוּ מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה, אָסוּר לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת (מ) עַד כְּדֵי שֶׁיּוּחַם:

ר שבת מ׳ (ע״א) בְּרַיְיתָא. ש הר״ן שם (יח: ד״ה מרחץ). ת שם בְּגֵמָרָא. א מִשְׁנָה בְּמַסֶּכֶת מְכֻשִּׁירִין פֶּרֶק ב׳ (מ״ה) וּבְתוֹסֶפְתָּא קַמָּא רַמְבַּ״ם פֶּרֶק ו׳ (ה״ז) וְשָׁכֵן נִרְאֶה דַּעַת הָרַי״ף (סד: סה.) כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַ״ן (סד: ד״ה גמ׳ מאי).

א שבת קי״א (ע״א) מִשְׁנָה. ב שם (ע״ב) מֵימְרָא דְּרַב וְכֵן פָּסְקוּ הָרַי״ף (מא.) וְרא״ש (פי״ד סי׳ יא) וְרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״א (הכ״ג). ג שם (קמו.) בְּמִשְׁנָה. ד שם (ע״ב) בְּבְרַיְיתָא וּכְדִמְפָרֵשׁ לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן וְכֵן פָּסְקוּ הַפּוֹסְקִים. ה שם בְּבְרַיְיתָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְכֵן פָּסְקוּ הַפּוֹסְקִים.

שכז דִּינֵי סִיכָה בְּשַׁבָּת. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א אהַחוֹשֵׁשׁ בְּמִתְנָיו לֹא יָסוּךְ (א) שֶׁמֶן וָחֹמֶץ, אֲבָל סָךְ הוּא (ב) שֶׁמֶן לְבַדּוֹ, אֲבָל לֹא בְּשֶׁמֶן וָרֵד מְשׁוּם (ג) דְּמוֹכְחָא מִלְּתָא (ד) דִּלְרְפוּאָה קָא עָבִיד. בוְאִם הוּא מָקוֹם שֶׁמְּצוּי בּוֹ שֶׁמֶן וָרֵד וְדָרָךְ בְּנֵי אָדָם לְסוּכוֹ אֲפִלּוּ בִּלֹּא רְפוּאָה מֻתָּר. הַגָּה: וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין נוֹהֲגִין לָסוּךְ בְּשֶׁמֶן כִּי אִם לִרְפוּאָה, (ד) בְּכָל (ג) שֶׁמֶן אָסוּר (בית יוסף (ד״ה וז״ש ופליגו)): **ב** (ה) גסָכִין וּמְמַשְׁמְשִׁין לַהֲנָאָתוֹ (ו) דעַל יְדֵי שִׁנּוּי דְּהֵינוּ שֶׁסָּךְ וּמְמַשְׁמֵשׁ בְּיָדַיִם, וְלֹא יְמַשְׁמֵשׁ (ז) בְּכֹחַ אֶלָּא בְּרִפְיוֹן יָדַיִם: **ג** (ח) הֵאֵין מְגָרְדִין (ט) בְּכֹלִי (ג) (י) הָעֲשׂוּי מִיָּד, וְאִם רֹב יִשְׂרָאֵל (לט) אוֹ אֲפִלּוּ מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה, אָסוּר לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת (מ) עַד כְּדֵי שֶׁיּוּחַם:

א ח״ש שש (ע״א) מִשְׁנָה. ב שם (ע״ב) מֵימְרָא דְּרַב וְכֵן פָּסְקוּ הָרַי״ף (מא.) וְרא״ש (פי״ד סי׳ יא) וְרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״א (הכ״ג). ג שם (קמו.) בְּמִשְׁנָה. ד שם (ע״ב) בְּבְרַיְיתָא וּכְדִמְפָרֵשׁ לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן וְכֵן פָּסְקוּ הַפּוֹסְקִים. ה שם בְּבְרַיְיתָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְכֵן פָּסְקוּ הַפּוֹסְקִים.

בְּאֵר הֵיטֵב

בְּתִשׁוּבַת גְּנַת וְרָדִים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל ג׳ סִימָן י״ד שֶׁצִּדֵּד גַּם כֵּן לְהַתִּיר, וְכָתַב דְּאֵין לִמְחוֹת בְּיַד הָעוֹשִׂים כֵּן, עַיֵּן שָׁם: **יא** (ט) רוֹחֵץ. שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְחַמֵּם בְּשַׁבָּת. וּבְתֵי חַרָף שֶׁמְּחַמְּמִין מִתְּחִתֵּיהֶן וְעַל הַנְּקָבִים יֵשׁ סְתִימָה קַצְרוֹת בְּרֹזֶל אוֹ אֶבֶן, נוֹהֲגִין הֶתֵּר לְפָקְחוֹ, אֲגַדָּה (פ״ג סי׳ נז), מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב), עַיֵּן שָׁם:

א (ג) דְּלִרְפוּאָה. וְכֹל מִלֵּי דְּלִרְפוּאָה אָסוּר מִשּׁוּם גְּזֵרַת שְׁחִיקַת סַמָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שכ״ח (ס״א): (ד) שֶׁמֶן אָסוּר. וּמִשּׁוּם הָכִי כָּתַב בִּשְׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (מא. אות ב) דְּאָסוּר לָסוּךְ הָרֹאשׁ שֵׁשׁ בּוֹ חֲטָטִין: **ג** (ג) הָעֲשׂוּי. וְאִפְּרִינְן בְּגֵמָרָא (קמז:) דְּאִם הָיָה לוֹ מַגְרֶדֶת הַמְיֻחֶדֶת לְשַׁבָּת שָׁרִי. וּמִזֶּה נָהֲגוּ הַבְּתוּלוֹת לִהְיוֹת לָהֶם כְּלֵי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְכַתְּחִלָּה. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל (כלכלת שבת מלאכת הלש) שֶׁכָּתַב דִּבְבְרִית שָׁלָנוּ שֶׁהִיא רַכָּה לְכֵלִי עָלְמָא אָסוּר מִשּׁוּם מְמַחֵק, וּכְעֵין מַה דְּאִיתָא לְעִנְיַן שַׁעֲוָה בְּסִימָן שי״ד סָעִיף י״א, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מָצָאתִי בְּסֵפֶר דִּבְרֵי מְנַחֵם (הגמ״י סק״ז) בְּשֵׁם הַמַּעֲשֶׂה רוֹקֵחַ בְּפֶרֶק כ״ב מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת דִּין י״ג, דְּהוּא מְמָרֵחַ וּמְמַחֵק וְהוּא אַב מְלָאכָה וּפְסִיק רֵישָׁא כוּ׳, וְהוּא פָּשׁוּט, וְיֵשׁ לְהַזְהִיר הָעָם עַל זֶה מְאֹד עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּלְבַד כָּל זֶה מַשְׁמַע בְּרַשׁ״י דַּף נ׳ עַמּוּד ב׳ (ד״ה כל היכא) דִּבְרִית מַשִּׁיר הַשַּׁעֲר, וְכֵן כָּתַב הָרַ״ן (כג. ד״ה תניא), וְכֵן הוּא מִנְהָגָ כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַחְמִיר בָּזֶה: **יא** (לא) שֶׁפָּתְמוּ נִקְבָיו. אוֹתָן נְקָבִים שֶׁהַמָּרְחָץ מִתְחַמֵּם עַל יְדֵיהֶן שֶׁהָאוּר נָסָקֶת מִבַּחוּץ מִתְּחִתֵּיהֶן. וְאוֹתָן בְּתֵי חֲרָף (יט) שֶׁמְּחַמְּמִין אוֹתָן מִתְּחִתֵּיהֶן וְעַל הַנְּקָבִים יֵשׁ קַצְרוֹת בְּרֹזֶל אוֹ סְתִימַת אֶבֶן, (כ) נוֹהֲגִין בּוֹ הֶתֵּר לְפוֹתְחָן בְּשַׁבָּת: (לב) רוֹחֵץ בּוֹ מִיָּד. שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְחַמֵּם בְּשַׁבָּת. וְאִם סָפֵק אִם הָיָה פָּקוּק נִקְבָיו, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שכ״ה סָעִיף ז׳: (לג) שֶׁמֵּאֲלָיו הוּחַם בְּשַׁבָּת. עַל יְדֵי שֶׁנִּתְנוּ בּוֹ עֵצִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת (כא) מִבְּעוֹד יוֹם: (לד) שֶׁמָּא יְחַתֶּה בַּגַּחָלִים. וְכֵיוָן שֶׁאָסְרוּ חֲזַ״ל לַעֲשׂוֹת כֵּן לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְהַמְתִּין לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כֵּן בְּפַעַם אַחֶרֶת שֶׁלֹּא יִסְתֹּם נְקָבָיו וְיָבוֹא לִידֵי [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק יח)]: **יב** (לה) אֲפִלּוּ לְהַזִּיעַ. מִפְּנֵי (כב) עוֹבְרֵי עֲבֵרָה שֶׁהֵיָּ רוֹחֲצִין בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מִבְּעוֹד יוֹם וְאָמְרוּ מְזִיעִין אֲנַחְנוּ, לְפִיכָךְ אָסְרוּ גַּם הַזֵּעָה, וְאִם אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְהַזִּיעַ מַתֵּר לְדַעַת זוֹ, (כג) אֲפִלּוּ אִם הַמָּרְחָץ קָטָן דְּנָפִישׁ הַבְלֵהּ שֶׁבְּוַדַּאי יַזִּיעַ: (לו) בְּמָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לְהַזִּיעַ. הֵינוּ (כד) שֶׁהַמָּרְחָץ קָטָן דְּנָפִישׁ הַבְלֵהּ וּמַזִּיעַ אָסוּר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְכֻוָּן לְכָךְ. וּלְדַעַת זוֹ הָעוֹלִין מִבֵּית הַטְּבִילָה וְלוֹבְשִׁין בִּגְדֵיהֶן בַּמֶּרְחָץ בְּשַׁבָּת, צְרִיכִין לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְשָׁהוֹת הַרְבֵּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי זֵעָה, וּבַלַּיְלָה שֶׁהַמָּרְחָץ חַם מְאֹד אִי אֶפְשָׁר לְזַהֵר בָּזֶה, וּלְעִנְיַן טְבִילַת נָשִׁים, צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁסְּמְכוּ בְּעֵת הַצָּרֵךְ עַל דַּעַת רִאשׁוֹנָה: **יג** (לז) בְּשַׁבָּת. נִרְאֶה דִּלְרִבּוֹתָא נָקַט דְּאַף שֶׁבְּשַׁבָּת גּוּפָא מִסְתָּמָא רוֹחֲצִין בּוֹ אֵינָם יְהוּדִים, כֵּיוָן שֶׁבְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת רוֹחֲצִין בּוֹ רֹב יִשְׂרָאֵל, כִּי חֻמְּמוּהוּ בְּסוֹף יוֹם הַשַּׁבָּת אַדַּעְתָּא דְּיִשְׂרָאֵל מְחַמְּמִי: (לח) אִם רֹב אֵינָם יְהוּדִים וְכוּ׳. אֵין תָּלוּי בְּרֹב

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יא (יט) שֵׁשׁ שְׁנֵי חֲדָרִים זֶה עַל זֶה, וְיֵשׁ נְקָבִים בְּתִקְרָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּדֵי שֶׁכְּשֶׁיִּסּוֹקוּ הַתַּנּוּר לְמַטָּה יִתְחַמֵּם הַחֲדָר הַתַּחְתּוֹן יְכֻנַּס הַחֹם דֶּרֶךְ הַנְּקָבִים לַחֲדָר הָעֶלְיוֹן, וְנוֹהֲגִין בּוֹ הֶתֵּר שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְמֶרְחָץ, שֶׁשָּׁם הוּחַם הַמַּיִם וְכָל אֲשֶׁר בַּמֶּרְחָץ מִן הָאֵשׁ הַנִּסּוֹק מִתַּחְתָּיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא שֶׁרַק חֹם בְּעָלְמָא נִבְנַס מִן הַחֲדָר הַהוּא, וְדָמֵי לְמִי שֶׁפּוּתַּח חֲדָר הַחַם לְחֲדָר צוֹנֵן: (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) בְּשֵׁם אֲגַדָּה (פ״ג סי׳ נז): (כא) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש וה״מ באמבטי): **יב** (כב) גְּמָרָא (מ.): (כג) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש וה״מ באמבטי): (כד) טוּר: **יג** (כה) פְּשׁוּט: (כו) כֵּן נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּחָלוּי לְפִי הַטַּעַם: (כז) טַ״ז (סק״ד), וְאִם

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) אסר רק במעורבין. ב] ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב כלשון השו״ע.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah